



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### Ezechielis Spanhemii Dissertationes De Praestantia Et Usu Numismatum Antiquorum

Spanheim, Ezechiel

Amstelodami, 1671

III. Ad alias Necessitudines Augustorum. De Caio, Lucio, Marcello, filiis aut nepotibus Augusti; M. Antonii liberis; Juba; Agrippa sub Armis; Druso & filio Germanico; Nerone & Druso Germanici ...

**urn:nbn:de:hbz:466:1-12878**

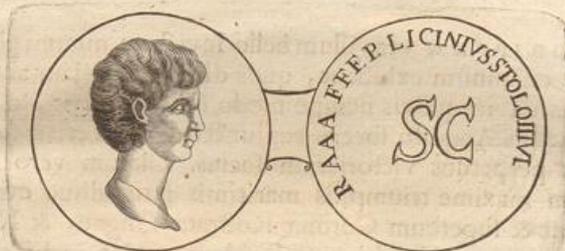
scis annalibus, cujus verum nomen ex Nummis demum  
 eruitur FL. JUL. CONSTANTINA AUG. quæ Philo-  
 storgio lucem commodant, qui eam à Patre Constanti-  
 no ornatam diademate & Augustam renuntiatam tra-  
 dit. De Gallo enim ejusdem conjugæ verba faciens, ait,  
 Καίτοις πᾶν δὲ ΑΥΓΟΥΣΤΗΣ ἀνῆρ καὶ γὰρ αὐτῇ παρέδωκεν  
 τὸ δέδειγμένον τὸ ἀξίωμα. *Cæsar quum esset & AUGUSTÆ*  
*maritus; ipsa enim à Patre hoc dignitatis nomen consequuta*  
*fuerat. Ut agmen jam hic claudam, in monumentis id*  
*genus consignatæ neque passim obviæ, aut magni Theo-*  
*dosi Conjuges ÆLIA FLACCILLA & GALLA*  
*PLACIDIA; aut Leonis ÆLIA VERINA in num-*  
*mo aureo Cl. Seguini mihi inspecta, & cui geminum*  
*habet Cæsareum Cimeliarchium; aut Valentiniani III.*  
*foror, HONORIA in singulari nummo aureo Regiæ*  
*Gallorum Gazæ; aut Justinii EUPHEMIA, cujus au-*  
*reum itidem Nummum tractare nuper mihi licuit in*  
*eadem Gallorum Metropoli recenter eo adlatum, nec*  
*visum antea eruditibus ibidem antiquariis; aut Justiniani*  
*THEODORA, aut Phocæ denique LEONTIA.*

Hist. Ec-  
 cl. l. IV.  
 c. 28.

3.  
 Ad alias  
 Cæsarium  
 Necessitudi-  
 nes.

Accedunt præterea in eadem veterum Numisma-  
 tum congerie aliæ adhuc AUGUSTORUM necessitu-  
 dines, quas natura aut subsidiaria ejus adoptio Cæsa-  
 rum familiæ inseruit. Equidem plures id genus cum  
 vulgati jam diligentibus Antiquariis, tum rariores  
 quidam Nummi adhuc repræsentant, ut ad supple-  
 mentum ac integritatem Historiæ Augustæ non parum  
 inde accedat præsidii. Præcipua certe AUGUSTÆ do-  
 mus subsidia vel ornamenta continuo se hic offerunt,  
 gener AGRIPPA, CAIUS & LUCIUS Nepotes  
 & adoptione Filii, DRUSUS privignus, GERMANI-  
 cus pronepos, hujus liberi NERO ac DRUSUS, Ti-  
 berii DRUSUS ac gemini ex eodem Nepotes, deni-  
 que,

que, *Hic Caesar & omnis Iuli Progenies.* MARCELLUM  
 quinetiam, breves illos ac infaustos Quiritium amores  
 nummus quidam Mediceus arguere nonnullis videba-  
 tur, in quo hinc egregius forma juvenis, illinc S. C.  
 nota occurrit cum insc. P. LICINIUS STOLO  
 III-VIR AAAFFF. cui geminum nuper videbam  
 apud Cl. Seguinum. Quamquam in eo Nummo juve-  
 nis Augusti potius quam Marcelli signatos vultus alii  
 existiment, de quo ut judicet peritus talium Lector,  
 eundem hic conspiciendum damus.



Ejusdem certe Marcelli effigiem ex gemma veteri de-  
 pictam videas apud Urfinum ac Trifanum; ne quem  
 terris tantum fata ostenderunt, posteris eadem omni-  
 no illum invidisse conqueramur. Mitto nobile iisdem  
 temporibus par fratrum, duos nempe M. Antonii fi-  
 lios M. ANTONIUM è Fulvia & ALEXANDRUM  
 è Cleopatra genitos, quos è duobus rarissimis Nummis  
 protulere duo insignes Gallorum Antiquarii comme-  
 moratus modo Trifanus ac Seguinus; aut ortum ex  
 ejusdem Antonii & Cleopatræ progenie JUBAM, huic  
 memoriæ itidem insertum. Haud vero ita liquidum,  
 quid de cætypo sequentis Nummi statuendum sit, qui  
 incredibilis venustatis visitur in Gaza Palatina, quam-  
 quam è veteri Gemma expressus nonnullis videatur; &

M m m m quo

quo alii CÆSARIONEM Julii & Cleopatæ filium, alii ANTINOUM, de quo mox in sequentibus, alii quem volunt aut fingunt (apertus enim hic conjiciendi campus) signatum credidere.



AGRIPPAM vero illum bello invictum nummi plures etiamnum exhibent, quos divulgant jam antiquarii; in quibus nempe modo solus occurrit, modo cum Augusto socero conjunctus, cujus etiam fuerat perpetuus victoriarum socius. Clarum vero illum maxime triumphis maritimis satis adhuc evincunt & superbum Coronæ Rostratæ insigne, & Neptunus cum Delphino ac Tridente vulgo in iisdem Nummis obvius. Rarior quidam nummus Mediceus, in quo caput ejusdem sine corona illa navali, & in averfa Tropæum depingitur cum clypeis & infer. HERENNIO PRÆT. quæ rursus splendida sunt victoriarum hujus Agrippæ monumenta. Manilius certe eundem adscribit viris fortibus in cælum receptis,

Lib. 1.

*Et Cato Fortuna victor. Matrisque sub armis*

*Miles AGRIPPA suæ,*

quem locum non adsequutus est vir incomparabilis, qui proinde legendum in eodem credidit, *Matrisque sub armis Miles Agrippa sui.* Dicitur nempe hic *Miles Agrippa suæ matris sub armis*, hoc est, sensu certe haud valde recondito, Patriæ suæ seu Romæ belligerantis nondum Jano clauso. Ne quis hic focrum Octaviam defi-

designari existimet, ut primo conjecerat idem illustris  
interpres, sub qua scilicet militaverit Agrippa. *Ma-*  
*tres* nempe, ut notum, passim pro *Patria* apud utrius-  
quæ linguæ auctores; ita <sup>a</sup> Pindarus de Thebis, <sup>b</sup> *Mætro*  
<sup>c</sup> *quod*, Italia Trojanorum *antiqua mater* <sup>b</sup> Virgilio, Roma <sup>Od. r.</sup>  
<sup>lthm.</sup>  
<sup>Æn. 111.</sup>  
<sup>In sec.</sup>  
<sup>Conf. Stil.</sup>  
<sup>De Pallio.</sup>  
Claudio *Mater Regumque Ducumque*, & Agrippæ  
proinde inter eos Duces haud infimi; sicut etiam ratio-  
ne Coloniarum, *Matres*, *Parentes*, ac *Metropoles* vulgo  
nuncupatæ, quæ alias *Origines*, *Patria*, aut *Major* vel  
*Antiqua Patria* vocabantur, & *parere* proinde eadem di-  
ctæ apud Tertullianum, *Scythæ exuberant Persas*, *Phæni-*  
*ces in Africam eructant*, *Romanos Phryges PARIUNT*. Il-  
lud autem *sub armis* loquendi genus eidem Manilio fa-  
miliare, & sicut de Roma bella gerente superiori loco,  
ita alibi de ejus æmula,

*Quondam Carthago regnum sortita SUB ARMIS,* Lib. iv.  
ac rursus, v. 100.

*quumque ipsa SUB ARMIS* L. iv. v. 37.

*Pax agitur;*  
ac usitatum imprimis, quod hic notandum, ævo Theo-  
dosiano, ad quod referunt nonnulli ætatem Manilii,  
ut liquet ex Codice ejusdem nominis, *quicumque SUB*  
*ARMIS MILITIÆ munus Comitatus ense subierunt. Mi-*  
<sup>Theod. l.</sup>  
<sup>3 s. r. 1. de</sup>  
<sup>Decur.</sup>  
*les* etiam eodem ævo pro *Officiali*; quamquam & *Vel-*  
*leius* jam olim de se præfecto castrorum, *Tiberii Caesaris*  
*Militem fecit*, aut Curio apud Cæsarem, *Equidem me*  
*Caesaris Militem dici volui*. Ut non mirum, si in Actis  
<sup>Lib. 11.</sup>  
<sup>Bell. Civil.</sup>  
<sup>l. 11.</sup>  
Conciliorum, Avitus Viennensis Episcopus ac Sena-  
tor Romanus Burgundionum Regem Clodovei Mi-  
litem vocet; *Quod apud Dominum meum, sua quidem gen-*  
<sup>Tom. 1.</sup>  
<sup>Concil. Ep.</sup>  
<sup>ad Clodov.</sup>  
*tis Regem, sed MILITEM vestrum obtinuisse me suggero*.  
Ea vero fuit Militis hujus Agrippæ apud posteros vene-  
ratio, ut aliquot ejus Nummi à Tito, Domitiano, &



Trajano Caesaribus restitui meruerint; laudabili illis temporibus & inducto ab Augusto more, à quo *restituti* leguntur apud Suetonium illorum ducum tituli ac honores, à quibus propagatum Romanum imperium. Cæterum eundem Agrippam videbam nuper in singulari nummo inclytæ Reginae, qui hinc Liviam & Augustum cum inscr.  $\Sigma\text{E}\text{B}\text{A}\Sigma\text{T}$ . seu *Augusti*, illinc **AGRIPPAM** cum filiis **CAIO & LUCIO** representat ac epigraphen  $\text{A}\text{L}\text{A}\text{B}\text{A}\text{N}\text{D}\text{E}\text{O}\text{N}$ , seu Carum *Alabandensium*, qui eundem signarunt. Obvii vero iidem **CAIUS & LUCIUS CÆSARES** in nummo Augusti argenteo pervulgato, qui eosdem Consules designatos ac Principes Juventutis tradit. Rariores ærei ejusdem notæ, & cum iisdem honorum titulis, **CÆSARES AUGUSTI F. COS. D. P. JUVEN.** Singulares vero qui vel **CAII** solum aut **LUCII** capita exhibent, quales aliquot edidit Tristanus; quamquam unus non ad Caium Agrippæ filium, sed ad Caligulam referri debuit, ut ab erudito Tristani censore observatum. Mitto Augusti privignum **DRUSUM** & filium ejus **GERMANICUM**, utrumque decus Romani nominis, neque ex veterum numismatum tractatione ignotum. Drusi etiam restitutos à Tito Nummos aliquot, juxta morem paullo ante indicatum, ad servat Gaza Medicea, & unum quidem inscriptum **IMP. T. CÆS. VESP. F. AUG. P. M. TR. P. P. P. COS. VIII. RESTITU.** Duos autem è Germanici liberis **NERONEM** ac **DRUSUM** exhibet singularis Nummus laudati aliquoties Cimeliarchii, unde sequens ectypum sumus nacti, cujus pars anterior Tiberium signat cum inscriptione **CÆSAR DIVI AUGUSTI F. AUGUSTUS P. M.** altera autem duo capita adversa.



Inscriptus ille Nummus, ut vides, NERO ET DRVSVS CÆSARES QVINO C VINC. quæ postrema videntur explicanda *Quinquennalis Caius Vincius*. Quamquam pro Vincio, (cujus gentis aliqua sed obscura in antiquis lapidibus mentio) Vinicium mallet, si per nummi scripturam liceret. Germanici quippe gener M. Vinicius, cui Juliam Germanici filiam elocavit Tiberius, & quem proinde alibi inter Cæsaris progeneros recenset Tacitus. Gentilis itaque ejus C. VINICIUS (quo nomine unus inter suffectos Consules occurrit in antiquo marmore apud Gruterum) & à quo proinde haud mirum foret hunc honorem Germanici liberis habitum, ut eosdem juxta Avum Tiberium ære signandos curaret. Idem vero QVINO seu *Quinquennalis* nummo inscriptus; quales lustrum ac ludorum causa institutos cum Romæ singulorum ferme corporum & collegiorum, tum in Colonis ac Municipiis plures existisse viderunt jam eruditi, & cujus generis *Duumviri Quinquennales*, *Quinquennales Perpetui*, *Quinquennales* etiam & *Quinquennalicia Potestate* frequenter occurrunt in lapidibus antiquis, ac inter Nummos etiam *Genitium Romanarum supra indicatos, II-VIR QUI INTER* seu *Duumvir Quinquennalis Iterum*. Talis etiam in patria sua *Quinquennalis* existisse traditur Hadrianus, hoc est, Ἀρχὼν Δεκάπεντι ἐτών & Ἀρχὼς τῆς πενταετηρέχειας, ut vocatur idem Magistratus in duabus Inscriptionibus

Tacit. Annal. vi. 15.

Spartianus in Hadriano.

M m m 3. Nca

Neapolitanis. *Quinquennales* alias ludos, vulgo in Principum honorem ac pro eorum salute celebrari solitos, designatos etiam videas in sequenti Nummo Postumi aureo, utpote qui per annos septem juxta Trebellium, aut decem etiam juxta Eutropium, Augusti dignitatem obtinuit. Hinc rarioris Nummi, quem vidi apud illustrissimum Colbertum, inscriptio, POSTUMUS PIUS AUG. in averfa autem parte Victoria cum clypeo sinistro pede basi insistens, ac epigraphæ, QUINQUENNALES POSTUMI AUG.



Cæteroquin occurrunt iidem Germanici liberi NERO & DRVSVS in aliis adhuc Nummis, quos duæ figuræ equestres in iisdem signant, & in quodam Mediceo Cæii fratris jussu, ut videtur, expressi cum inscr. C. CÆSAR DIVI AVGVSTI PRON. AVGVSTI P. M. TR. P. IIII. PP. At filium Tiberii DRVSVM, & ejusdem Drusi GEMELLOS virilis sexus duabus Cornucopiis inclusos, ne desit scilicet aliquis *magna de stirpe Nepotum*, conspiciendos etiam præbent antiqui Nummi. Cui ordini præterea inferendi CLAVDII Imperatoris LIBERI, qui cum duplice itidem Cornucopia signantur in præclaro Nummo Coloniae Patrensis, quem cum Mutinæ in Gaza Estensi, tum hic apud clarum Urbis Antiquarium Leonardum Agostini inspeximus. exhibet ille priori parte Claudium, altera autem sequentem iconem.

Nummi



Nummi nempe inscriptio LIBERIS AUG. COL. A A. P. seu *Liberis Augusti Colonia Augusta Aroë Patrensis*. Deductam nempe Patras ab Augusto Coloniam, & Lib. VIII. monuit jam olim Strabo, & juxta eundem evincunt plures Nummi vulgo inscripti COL. A A. PATREN. & unus etiam sub Augusto COLONIA AUGUSTA PATREN. *Aroën* vero aut *Aroam* eandem dictam antiquo conditoris nomine docet Pausanias, ut erudite jam observavit P. Seguinus. Tria autem illa capita, quæ sculptor hic minus accurate expressit, totidem Claudii liberos juxta Nummi epigraphen arguunt, virilis nempe sexus BRITANNICUM, ac muliebris ANTONIAM & OCTAVIAM, quarum illam suscepit è priori conjugè Petina. Equidem supremum illum Claudiorum sanguinem BRITANNICUM è rarissimo nummo vulgarunt jam celebres antiquarii Tristanus ac Seguinus Alabandæ in Caria signato, ac inscripto ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΣ ΚΑΙΣΑΡ. Alterum ejusdem adolescentis protulerat jam olim Strada, cum epigraphè in averfa parte, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΤΙΜΙΝΔΙΟΥ ΒΑΛΟΝΚΟ. quæ mire exercuit eruditos antiquarios, dum eandem ad lubitum refingunt, ut videre licet apud Tristanum, qui novam Tom. I. etiam commentus est, miram certe & futilibus conje- P. 199. cturis, quod dico illibenter, nixam, nempe ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΠΙΝΕΙΟΥ ΒΑΛΟΙΟΥ; ad quam stabili-

lien-

liendam duo ignobilia Macedonia oppida, unum Ptolemæo *Επιείς*, alterum Stephano *Βαλοίς* nomine descriptum, pro uno eodemque cum adjuncta Metropoleos dignitate secure venditat. Neque opus pluribus arguere, quam invito Apolline & sensu omni ac scriptura repugnante hæc hariolatus sit vir doctus. At veram Nummi illius epigraphen videor mihi ex ipsa Nummi scriptura, quam Strada protulit, eruere, à qua nequidquam alii longius discedunt, ut nempe ita legenda sit ac distinguenda, ΚΟ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΠΙ ΜΙΝΔΙΟΥ ΒΑΛΟ... nempe *Corinthi Metropoleos sub Mindio Bal.* Achaia scilicet Proconsul sub Claudio quidam Mindius, ut alibi jam indicatum ex Nummo Patrensi Mediceo. Eiusdem autem Provinciae Metropolis Corinthus, à qua signatus in honorem Claudii Britannicus, cum adscripto more consueto Proconsulis nomine, & adpicta dimidiata navi, opportuno maritimæ urbis symbolo. Ita liquida omnia & cum Nummi à Strada expressi scriptura ac insigni consona. Nisi forte quis malit per litteras illas Ν. Κ. Ο. conjunctim lectas, ut Occo easdem videtur etiam legisse, *Nicomediæ* designari, cum consueto *Metropoleos* nomine. Neque navis etiam aut Triremis abludens effigies, cujus generis exprimit sequens itidem Nicomedensium Nummus cum duabus ædiculis.

In Cimel.  
Reginæ  
Christinæ.



Atque

Atque ita statuendum sit, hunc Mindium temporibus Claudii, cum Achaia, quod Patrensi nummus omnino arguit, tum Bithynia, juxta superiorem nummum, Proconsulatum gessisse. Unum hic deficit, in quo haud multum equidem situm est hujus Mindii cognomen quod per vocem *Galli* forte supplendum esset, ut si conjecturæ aliquis hic locus, ΓΑΛ. pro ΒΑΛ. in eodem legendum sit. Certe *Gallus* inter Mindiorum cognomina, ut liquet ex Inscriptione veteri, M. MINDIUS M. F. GAL. Diverfus vero à duobus illis BRITANNICI Nummis, quos haecenus viderant antiquarii, alius inter præclara Regiæ Gazæ Cimelia recensendus, qui in priori parte Claudium & Agrippinam ostendat, in altera stantem ac togatum Britannicum cum inscr. ΚΑΙΣΑΡΕΩΝ ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΣ. Duos etiam VITELLI LIBEROS ad posterorum memoriam prodit nummus aureus cum inscr. LIBERI IMP. GERM. AUG. cujus ectypum imputabit lector summo illi literarum Patrono Leopoldo Cardinali Mediceo.

Thef. Græc.  
21. 3.  
In Gazæ  
Regiæ  
Christinæ.



Unde utique mirum mihi videtur, cur *ἀπαιδα* seu *sine liberis* vocet alicubi Vitellium Josephus. Ubi enim comparisonem Vitellii ac Vespasiani instituit, & dicit, inquit, *ἀντὶ τοῦ ἡγεμόνος ἀγαθῆς τύχης ἰσχυροῦ ἀποστόλου, ἈΠΑΙΔΑ ἢ ἀντὶ πατρὸς ἀπειθαρχίας πύργου*, Neque enim pro bono Imperatore crudelissimum Tyrannum, NULLOS autem habentem LIBEROS pro Patre optaturos Principem: ita enim postrema vertenda sunt, quamquam *παῖδα* pro *ἀπαιδα* contra apertum loci sensum legisse videatur interpret.

Bell. Jud.  
l. v. c. 104

N n n In

In eo enim discrimen inter utrumque collocat Josephus ac præferendum innuit Vespasianum, quod præter alia liberos idem haberet, sine prole autem esset Vitellius. At habuisse Vitellium utriusque sexus liberos præter indubiam auctoritatem superioris Nummi, clare haud uno loco Tacitus ac Suetonius docent, *Vitellius duxit Gáleriam Fundanam, ab hac quoque LIBEROS utriusque sexus tulit*; immo utrumque etiam superiori nummo expressum patri superstitem, ac filiam quidem, cujus nuptias Otho ambiverat, à Vespasiano successore *splendidissime maritatum*, filium autem GERMANICUM dictum, & cunctis antea fortunæ insignibus decoratum, brevi post Parentis fata à Muciano Vespasianarum Partium duce interfectum. Nisi ideo *ἀπαις* vocetur Josepho, præ Vespasiano Vitellius, quod idem filius foret *titubantia oris, prope mutus & elinguis*, ac imperio proinde parum idoneus, Vespasiano autem duo essent filii fama ac ætate florentes, iidemque signati quoque in viventis adhuc Patris nummis, LIBERI IMP. AUG. VESPAS. Alterius vero ex iis, DOMITIANI nempe filium CÆSAREM in prima infantia mortuum ac DIVIS adscriptum, arguit adhuc hodie Matris Domitiæ nummus, cum puerili effigie supra Globum inter Astra collocati, seu sideribus recepti, & infer. DIVUS CÆSAR IMP. DOMITIANI F. aut in aliis DIVI CÆSARIS MATRI. Ut liqueat certe, cur *sideris* idem filius vocetur Silio,

*Sidereis juxta radiabunt tempora nati,*

aut cur *Deorum parentis* Statio dicatur Domitianus. Neque vero LIBEROS solum, sed PATRES etiam quamquam privatos eadem filiorum pietas nonnunquam consecravit. L. VITELLI parentis actionem Censoriam cum nomine & dignitatis appellatione ostendat adhuc

Sueton. in  
Vitellio.

Tacit. Hist.  
11. 59.

Sueton. in  
Vitellio.

adhuc Vitellii Imperatoris nummus, quem infra ventilabimus. TRAJANI vero PATREM in aliquot Augusti illius nummis aureis depictum videas, DIVI etiam ac PARTHICI appellatione insignem, nempe DIVUS PATER TRAJANUS, aut DIVO TRAJANO PART. AUG. PATRI; vel DIVO TRAJANO PATRI AUG.; aut ut in sequenti nummo juncta Nervæ & Trajani illius adoptione, hujus naturâ Parentis capita, cum inscr. DIVI NERVA ET TRAJANUS PAT. sicut eundem suppeditat rursus Cimeliarium Cardinalis Medicei.



Quo spectat illud Plinii, *sed & tu PATER TRAJANE, nam tu quoque si non sidera, proximam tamen sideribus obtines sedem.* HADRIANI etiam PARENTEM utrumque nummus itidem aureus servavit ad posterorum memoriam, cum addita epigraphe DIVI S PARENTIBUS. Unde jam lucem haud obscuram mutuatur, quod apud Auctorem Octaviæ legitur,

In Panegy.  
Vid. Numism. Duc. Arschot.

Nero ipse DIVO Domitio genitus PATRE; ubi frustra sollicitant hunc locum eruditi, & pro ipse DIVO putant legendum *instivus*. Haud enim mirum illud, ut jam vides, aut insolitum in antiquis monumentis, ut DIVUS vocetur imperantis Neronis parens, quamquam privatus & extra Augusti fastigii societatem defunctus, cujus memoriæ maximos illum honores habuisse diserte etiam auctor est Tranquillus. Neque vero pium duntaxat in Parentes HADRIANUM, sed, quæ vesania illorum temporum, in cata-

N n n n 2                      mitum

mitum etiam ANTI NOUM, luculenter certe evincunt selecta illa Nummorum monumenta, quibus ANTI NOOC ΗΡΩC vulgo inscribitur. Ηρωες nempe Græcis qui Romanis *Divi* & *Consecrati*, unde Augusto dictus apud Dionem Parens Cæsar Ηρωες Ἰδλιος, hoc est *Divus Julius* juxta ejus Nummos; & Caracalla militibus id procurantibus Senatusconsulto inter Ηρωας, h. e. *Divos* relatus apud eundem Dionem; & Faustinae M. Aurelii Consecratio Ηρωίνας seu *Divæ* nomine, ut supra innui, à Juliano Imperatore designata. Hujus vero HEROIS seu DIVI ANTI NOI nummos sub insignis forma juvenis effigie passim recondunt illustria Cimeliarchia, & in averfa parte aut Bovem, aut Arietem, aut Aquilam, aut Equum, aut Tripodem, quandoque vero aut Deum Lunum, aut Mercurium cum pedo & talaribus, aut Antinoi ipsius figuram equestrem cum Caduceo, aut eundem in Grypho sublimem. Percussi autem vulgo illi Nummi à *Bithyniensibus*, *Ancyranis*, *Fulsensibus*, *Smyrnaeis*, *Achivis*, *Amisensis*, *Nicomedensibus*, *Calchedoniis*, *Tarsensibus*, *Byzantiis*; cujus generis nonnullos jam vulgarunt nobiles antiquarii. Ut vel satis inde liqueat, hunc HEROEA non fuisse ex eorum genere, qui in Patria tantum consecrati, & quos Πατρῶες & ἑγχωρίες vocarunt Græci; quales vulgo Atheniensium Heroës, ad quorum cultum lege Draconis perpetua, ut eam vocat Porphyrius, tenebantur. Vese proinde ab eruditissimo Clemente scriptum alibi, hunc amasium non in Ægypto solum, sed apud Græcos etiam Hadriani jussu consecratum. Iam sacratum idem Antinous in aliarum adhuc Gentium ac Civitatum Nummis, præter superius indicatos, ut in duobus *Arcadum* ac *Tianorum* Regiæ Gallorum *Gazæ*. Prior autem catamiti illius faciem exhibet in anteriori parte

Lib. II.

L. LXXVII.

In Cæsari-  
bus.Lib. IV. de  
Abstin.In Protre-  
ptico.

parte cum solito *Herois* nomine, in averſa autem Equum cum litteris ΤΟΙC ΑΡΚΑΔΙ. Quo firmatur utique Pausanias adferens apud Mantinenſes Arcadas pro Deo Lib. viii. habitum hunc Antinoum, Feſtis annuis, Ludis, Templo, ſtatuis eidem decretis; atque ideo quod Bithynius eſſet genere, Bithynii autem origine eſſent Arcades & Mantinenſes. Inde factum etiam videas, quod jam erudite monuit Triſtanus, ut Mercurii habitu cum talaribus aut caduceo depiſtus ſit iſte Divus ex aliquot nummis civium ſuorum Bithynienſium, cum inſcr. ΒΕΙΘΥΝΙΕΩΝ ΑΔΡΙΑΝΩΝ. Arcas enim Deus ille Cyllenius, ut notum, ac proinde in antiquis Arcadum nummis ſignatus, cujus generis aliquot occurrunt apud Goltzium. Metropoleon autem ſacra à Colonia Tab. Græc. retenta, eoſdemque Deos loci præſides liquet ex anti-<sup>xl.</sup> quis Auctorum juxta & Nummorum monumentis; unde deductarum etiam Coloniaſum argumenta arceſſunt non ſemel veteres, ut Dionyſius de Græcorum & Antiq. lib. i. quidem horum Arcadum in Italia ſede, qui & alibi Tyrrhenos negat Lydorum Colonos, vel ideo quod eoſdem Deos non haberent, εὐδὲ γὰρ θεὸς Ἀύδοις ἔστω αὐτῶς νομιζέσθαι. Sicut itaque Mantinenſium Arcadum, ita Colonorum etiam Bithynienſium Deus Mercurius in amborum nummis expreſſus. Alter vero Nummus Regiæ Gaza Bacchum ſignat Pantheræ inſidentem cum inſcr. ΤΙΑΝΟΙ. Unde ruruſus illustratur Pausanias, qui Lib. viii. hujus Antinoi Statuas Libero Patri ſimiles commemorat. Alium etiam nummum ab iſdem Tianis percufſum in memoriam tanti Herois videas in Gaza Medicea, cum nuda ejuſdem figura. Neque vero ſolum ſacerdos hujus Divi, nempe *Hoſtilius* quidam *Marcellus* expreſſus in antiquo ejuſ Nummo, quem deſcripſerunt viri docti, ſed in aliis etiam Templum Hadria-

ni jussu illi erectum, ut notat inscriptio, quam præfert Nummus Gazæ Casareæ, ΑΔΡΙΑΝΟΣ ΚΟΑΔΟΜΗCΕΝ, seu *Hadrianus Edificavit*. Neque enim Urbem solum in Ægypto amasio suo cognominem, ac sacerdotes instituit Hadrianus, quos Antinoi hujus *σώτες* vocantem videas Origenem, sed Templum etiam apud Mantinenes Arcadas eidem sacravit, ut auctor est idem Pausanias, & apud quos proinde signatus videtur superior Nummus. Haud etiam hic prætereundus insignis quidam alius Christinæ Augustæ, cum illius catamiti effigie ac memorabili inscriptione, ΑΓΑΘΟC ΗΡΩC ΑΝΤΙΝΟΟC, h. e. *Bonus Heros Antinous*, in averfa vero Taurus, cum Luna bicorni, ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΙΤΩΝ.



ΑΓΑΘΟC ΗΡΩC nuncupatur ibi Antinous, quasi *Bonus* seu *Propitius Divus*, juxta Gentilium Theologiam, quibus *Ἄγαθοὶ Δαίμονες* dicti boni seu salutare Genii, & quidem Dracones apud Phœnices & Ægyptios, ut supra tradentem vidimus Philonem Byblium, & Ægyptium Neronis nummum, inscriptum ΑΓΑΘΟC ΔΑΙΜΩΝ. Ita Venerem dictam videas *θεὸν Πανάγαθον* in Inscriptione veteri, & in alia rursus ephebi hujus Antinoi exemplo, *BONO DEO Pueri Phosphoro*, quomodo alias & *Bona Juno* vocatur apud Poëtam, *Et tu lætitiæ Bacchus dator, & BONA Juno*, h. e.

Thef. Grut. ΔΑΙΜΩΝ. 219. 1.  
Id. 1335. 1.  
3.

h. e. *propitia* juxta Servii glossam. Ut mittam notas aliunde *Bona Dea*, *Bona spei*, *Boni Eventus* appellationes, ac obvias itidem in monumentis antiquis *Fati boni* aut *Fortuna Bona salutaris*. Et hæc scripseram, quum occurreret opportune Juliani Cæsaris locus, ubi magno Constantino jam Divo eadem ΑΓΑΘΟΥ ΗΡΩΟΣ, appellatio tribuitur, & qui vel solus superiorem Nummi epigraphen illustrare merebatur. Hæc enim scribit de Constantii erga defunctum parentem pietate & cultu, *ὃν ἐκ ἰδία μόνον σεβόμεν* & αἰεὶ ἢ ἐν πῖσι καὶ ἐν οἷσι συλλέγοις διατί- Orat. i. λεις ἀνακηρύττων καὶ ἵπτερ ΑΓΑΘΟΝ ΗΡΩΑ, quem tu non pag. 84. privatim solum venerari soles, sed & publice tanquam PRORITIVUM DIVUM praconio tuo celebrare, sive ut ad verbum expresit Petavius, tanquam BONUM aliquem HEROEM. Immo juxta hunc Antinoum, Ἡρώας etiam Προναμίης, seu secundum Interpretes, *Lares Propitios* apud Halicarnassensem legas, quibus in singulis urbis Antiq. l. iv. compitis facella extrui jussit Servius Tullius. Expres- sus autem in altera Nummi facie Apis Ægyptiorum, qualis vulgo olim depictus, ac præter alios ab Ammiano describitur, maximeque omnium corniculantis Luna spe- Lib. xxi. cie latere dextro insignis. Hinc eadem ejus figura in Tabula Isiaca, & in Nummo quodam Hadriani Ægyptio, quem videre licet apud Trifanum. Opportune vero idem Apis in superiori Antinoi nummo signatus, utpote in Ægypto primum consecrati, ac præcipua posterorum etiam religione culti, sicut agnoscit non uno loco apud Origenem Celsus. Percussus vero ille Lib. l. i. & Nummus ab Hadrianotheitis, urbis in Mœsia incolis ab Hadriano extractæ, & à studio venationis nomen sortitæ, ut ratio nominis indicat, ac innuit etiam Spartianus, Oppidum HADRIANOTHERAS in quodam In Hadria- laco, quod illic feliciter esset venatus, & Ursam occidisset ali- no. quando

In Gaza  
Reginæ  
Christinæ.

quando constituit. Oblata insuper mihi ejusdem oppidi mentio in duobus aliis Nummis, uno Antonini Pii, altero Philippi senioris Mediceo inscripto ΑΔΡΙΑΝΟΘΗΡΕΙΤΩΝ. Ex quibus utique liquet minus vere observatum à doctissimis Spartiani interpretibus, hanc urbem Græcis non *Hadrianotheras*, sed brevius tantum Αδριανῆ & corrupte Αδριανῆς dictam, aut, ut voluit ὁ πάλυ, *Adrianotheras* eandem inscribendam. Eadem vero sub diviso nomine Αδριανῆ Θήρας occurrit hodie non solum apud Dionem, sed præterea etiam apud Aristidem, qui aliquoties ejus meminit in sermonibus Sacris, & cujus similiter mentionem reperias in Actis Concilii Calchedonenfis, sub nomine Αδριανῆ θηρῶν, ac ut habet Latina versio, *Adrianothororum* (rectius *Hadrianothororum*) *Sancta Ecclesia Dei Hellepontii*. Dicta vero alias una voce Αδριανοθήρας, quod Spartianus ac superiores Nummi arguunt, juxta similes flexiones in casu recto ejusdem Originis, ὀνομασθήρας, ὀρνιθθήρας, Φυλασθήρας, aliasque minus vulgares à Θήρα & Θηρία deductas, cujus generis aliquot selectiores collegit eruditissimus Reinesius. At non *HEROS* solum, sed *DEUS* etiam in aliquot ejus Nummis inscriptus iste *Hadriani Ganymedes*, ut Prudentio vocatur; puta ANTIΝΟΟΝ ΘΕΟΝ Η ΠΑΤΡΙC, qualem jam vulgavit *Tristanus*, aut in alio simpliciter, ANTIΝΟΟΝ ΘΕΟΝ observato mihi in Gaza Estensi; sublato nempe omni (quod sæpe alias factum) divini & Heroici cultus discrimine. Adeo ut vere quadret in hunc Antinoum, quod de Caio Cæsare refert Dio in Excerptis Constantinianis, per adulationem aliis Deum, aliis Heroa dictum, aut quod de Lampfaca notat Plutarchus, primum illi Heroicos honores decretos, postea ut Deæ sacrificatum. Ut constet etiam non frustra à

Ter-

Serm. Sacr.

1.

Vir. l. i. c. 6.

Pag. 670.

Tertulliano jam olim adfertur, *nescio quem cinadum* In Apolo-  
 DEUM *facitis*, aut juxta emendationem Salmasianam, <sup>gct.</sup>  
*Synodi Deum*; vel ab Origene contra Celsum, τὸ τιμᾶν Lib. viii.  
 θεῶν ὡς θεῶν τῶν ANTI-  
 NOUM; ac ut alibi idem tradit, non passuros illi Æ-  
 gyptios Apollinem aut Jovem conferri. Hinc Σωθῆρας Lib. i. ii.  
 ἱεροῦ ἢ ἐκ Αἰγύπτου θεῶν, seu *Confessor Deorum Ægyptiorum*  
 dictus in vetèri Inscriptione Antinous, non vero Πά- Thef. Græc.  
 ρηδῆρας seu *Adfessor Deorum*, quod inferioris ordinis lxxxvi. 7.  
 ac dignationis nomen, ut eruditis notum; haud ali-  
 ter nempe ac Philippus Macedo Σωθῆρας τῆς δαδὲ- Lib. xvi.  
 να θεῶν credi voluit apud Diodorum; aut Pallas Jovi Orat. v.  
 Σωθῆρας vocatur apud Julianum Cæsarem; aut Mar-  
 cus apud Herodianum θεῶν Σωθῆρας. Unde etiam à Lib. i.  
 Socrate observatum video, à Cyzicenis Hadrianum Hist. Eccl.  
 tertium decimum Deum appellatum (quo nomine l. iii. c. 23.  
 Demades coli voluit ab Atheniensibus Alexandrum,  
 auctore Æliano, h. e. juxta Philippum Patrem, Σω-  
 θῆρας ἢ δαδὲνα θεῶν) ab ipso vero Hadriano Antinorum  
 inter Deos relatum. Neque vero solus hic adolescens  
 formæ munere cœlestes honores consequutus; quum  
 & Deos ob pulchritudinem factos Helenam, Pelopem,  
 Ganymedem recenscat alicubi Lucianus, & Philip- In Chari-  
 pum Butaciden ob venustatem ab Agestanis cultum demo.  
 Herodotus, & quod ad Hadriani ac Antinoi exem- Lib. v.  
 plum propius facit, (ut mittam Hephæstionem ab A-  
 lexandro consecratum) Argyano formoso adolescenti  
 Templum ab Agamemnone, qui eundem deperi-  
 bat, extructum, auctoribus <sup>a</sup> Athenæo & <sup>b</sup> Clemente A-  
 lexandrino. Scilicet juxta Manilium, <sup>a</sup> L. viii.  
 Proxima fors Cygni, quem cælo Jupiter ipse <sup>b</sup> In Pro-  
 imposuit formæ pretium. <sup>c</sup> In Pro-  
 Immo neque alia de causa pulcherrimus suæ ætatis ad- Lib. i.  
 olefcens

O o o o

olefcens



UNIVERSITÄTS-  
 BIBLIOTHEK  
 PADERBORN

olefcens Eurypylus ab Homero Heroibus adscriptus, & signatus itidem in veteri Nummo, quem supra excuffimus, ΕΥΡΥΠΥΛΑΟΧΡΩC. Sed ut miffis Hadriani delitiis, ad ejus fucceffores pergamus, offert fe hic parum notus ANTONINI PII & FAUSTINÆ filius nomine GALERIUS, quem primus edidit Triftanus, fed qui è Nummo Chriftinæ Auguftæ & Mediceo ita fuppleri debet, Μ. ΓΑΛΕΡΙΟC ΑΝΤΩΝΙΝΟC ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟC ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΤΙΟC, *M. Galerius Antoninus Imperatoris Antonini Filius*. Unde patet, non *Annis*, ut exiftimabat Triftanus, fed *Marci* prænonem fuiſſe huic Galerio, cujus obſcura alias apud auctores mentio. Sic alium præter Commodum, M. AURELII & alterius FAUSTINÆ filium, VERUM nomine è duobus Nummis expreflit idem Triftanus, uno Romano, quem jam exhibuerat Strada, cum inſcr. COMMODUS CÆS. VERUS CÆS. fed dubiæ apud eruditos antiquarios fidei, altero Græco Amaſtrianorum, cum inſcr. ΟΥΡΟC ΚΑΙCΑΡ. Qui poſtremus Capitolino ſuffragatur, de Marco tradenti, *filium nomine VERUM CÆSAREM, ex æto ſub aure tubere, ſeptennem amiſit*, ac pro Severo *Verum* apud Lampridium reponendum arguit, qui de Commodo agens, *appellatus eſt autem, CÆSAR puer cum fratre ſuo Vero*, non ut legitur in libris, Severo. Ejuſdem vero ſub *Sexti* nomine mentionem à Galeno fieri exiſtimavit doctiſſimus Caſaubonus, ac proinde dictum eum *Sextum Verum*, atque ita apud Lampridium pro *Severo* reſcribendum; in quam ſententiam etiam continuo conceſſit Triftanus, quaſi *Sexti Veri* nomine à Galeno vocaretur. At *Sextus* ille tantum ſine addito *Veri* nomine à magno auctore nuncupatur, quem à fe curatum docet, neque de Marci Imperatoris, ſed de Maximi viri magnæ per  
ca

In M. Aur-  
tlio.

In Com-  
modo.

ea tempora auctoritatis filio Galenum loqui, haud vane contendit eruditissimus Reinesius. **COMMODUM** Var. lib. 1. m. vero hujus **VERI** fratrem Liberos suscepisse, qua de re cap. 2. silent auctores, demonstrat aureus illius Augusti Nummus, quem apud Cl. Seguinum vidisse recordor, inscriptum in averſa parte **LIBERI AUG.** Non commemoro jam, quos obiter supra indicavimus, **VALERIANOS JUNIORES & SALONINUM** quendam **VALERIANUM**; aut Infantes in gremio Matrum hærentes, quos ab Augusto vel à Cæsareo etiam fastigio propera mors submovit; cujus generis, ut alios mittam, duos **FAUSTÆ** Magni Constantini Conjugis liberos videre licet in adlato supra Augustæ illius nummo.

